

HISTORIA

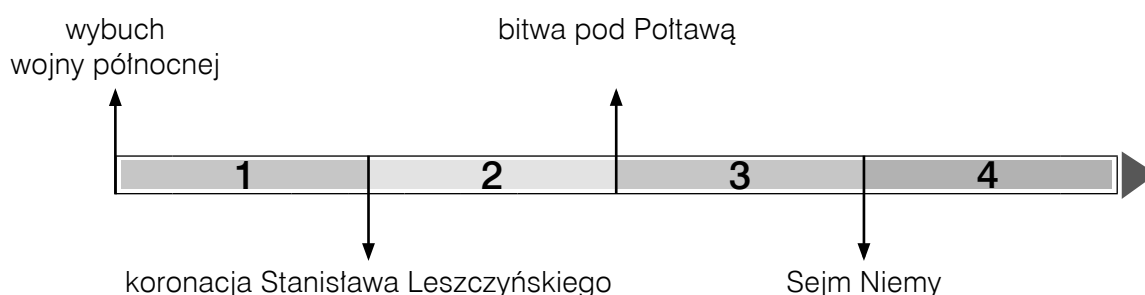
.....

Test składa się z 16 zadań. W zadaniach 1.–4., 6.–9., 11.–15. wybierz poprawną odpowiedź i zaznacz ją znakiem X. Jeśli się pomylisz, otocz kółkiem błędnie zaznaczoną odpowiedź i zaznacz właściwą. Odpowiedzi do zadań 5., 10., 16. zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

Zadanie 1. (0–1)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się taśmie chronologicznej i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W 1717 roku obradował sejm, który do historii przeszedł jako Sejm Niemy. W tym czasie Rzeczpospolita była pogrążona w chaosie wywołanym wielką wojną północną. Działania wojsk saskich, szwedzkich i rosyjskich oraz wewnętrzny konflikt zniszczyły państwo. W pierwszej fazie wojny północnej zwycięska armia szwedzka wyniosła do władzy Stanisława Leszczyńskiego, a po wkroczeniu do Saksonii zmusiła do abdykacji Augusta II Sasa. Zwycięstwo Rosji w bitwie pod Poltawą umożliwiło ponowne przejęcie rządów przez Augusta II, ale nie zakończyło sporów wewnętrznych. Dopiero sejm z 1717 roku zapoczątkował długotrwały pokój, w czasie którego utrwaliły się wpływy rosyjskie w Polsce.

Abdykacja Augusta II nastąpiła w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 2. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

7 maja 1794 roku w obozie pod Połańcem Tadeusz Kościuszko, jako najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej, wydał uniwersał, w którym zapowiedziano poprawę sytuacji chłopów na ziemiach polskich. W insurekcji kościuszkowskiej oprócz armii regularnej walczyły oddziały kosynierów złożone z chłopów. Tadeusz Kościuszko pamiętał, że ich odwaga przyczyniła się do zwycięstwa w bitwie pod Raclawicami. Jednak klęska pod Maciejowicami przekreśliła szanse powstańców i uniemożliwiła wdrożenie postanowień Uniwersału połanieckiego.

Wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę spośród A–D.

- A.** Wydanie uniwersału prawnie chroniącego chłopów.
- B.** Objęcie przez Tadeusza Kościuszkę funkcji naczelnika.
- C.** Rozbicie wojsk polskich w bitwie pod Maciejowicami.
- D.** Pokonanie wojsk rosyjskich w bitwie pod Raclawicami.

I.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
II.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

Zadanie 3. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W 1768 roku w małym miasteczku Bar na Podolu szlachta zawiązała konfederację. Wypowiedziała posłuszeństwo królowi i rozpoczęła walkę o niezależność Rzeczypospolitej od Rosji. Ta ostatnia już od kilku lat interweniowała w wewnętrzne sprawy polskie, np. wymuszając uchwalenie praw kardynalnych. Konfederatom nie udało się osiągnąć zamierzonego celu. Toczące się przez kilka lat walki zakończyły się niepowodzeniem – Rosja, Prusy i Austria przeprowadziły pierwszy rozbiór Polski.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A.** zawiązanie konfederacji w Barze → przeprowadzenie pierwszego rozbioru Polski → uchwalenie praw kardynalnych.
- B.** uchwalenie praw kardynalnych → przeprowadzenie pierwszego rozbioru Polski → zawiązanie konfederacji w Barze.
- C.** uchwalenie praw kardynalnych → zawiązanie konfederacji w Barze → przeprowadzenie pierwszego rozbioru Polski.
- D.** zawiązanie konfederacji w Barze → uchwalenie praw kardynalnych → przeprowadzenie pierwszego rozbioru Polski.

Zadanie 4. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Nowy król, chociaż wyniesiony do władzy dzięki wsparciu Rosji, w pierwszych latach swojego panowania przeprowadził szereg reform. Ponieważ wiedział, że bez gruntownych zmian w armii wzmocnienie państwa może okazać się niemożliwe, doprowadził do utworzenia Szkoły Rycerskiej. Jej mury opuściło ok. 650 kadetów, a jednym z nich był Tadeusz Kościuszko.

Pierwsi kadeci opuścili mury Szkoły Rycerskiej w czasie, gdy w Rzeczypospolitej panował

- A. August II Mocny.
- B. Stanisław Leszczyński.
- C. August III Sas.
- D. Stanisław August Poniatowski.

Zadanie 5. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

W 1804 roku wprowadzono we Francji Kodeks Napoleona. Gwarantował on wszystkim obywatelom wolność osobistą i religijną oraz równość wobec prawa. Uznawał prawo do własności prywatnej za nienaruszalne. Ponadto zapewniał wolność zatrudnienia i wyboru zawodu, a także swobodę działalności gospodarczej w zakresie handlu, rolnictwa i przemysłu. Nie mogła być ona ograniczana ze względu na pochodzenie społeczne czy wyznanie.

Wyjaśnij, w jaki sposób Kodeks Napoleona przyczynił się do rozwoju gospodarczego państwa. Odwołaj się do wybranego prawa, które zostało zagwarantowane obywatelom w tym kodeksie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się ilustracji i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W [...] latach 1818–1822 barokowa willa Belweder przebudowana została na pałac [...], uzyskując znany po dziś dzień klasycystyczny wygląd. Nowy Belweder wchłonął mury dawnej willi; powstała z nich główna, piętrowa część pałacu. Jego ozdobą stały się dwa kolumnowe portyki [zadaszone wejście]. [...] Skrzydła i oficyny [boczne zabudowania] Belwederu zostały zewnętrznie ujednoczone – po przebudowie dwa parterowe skrzydła symetrycznie otoczyły reprezentacyjny dziedziniec.

Źródło: M. Kolmasiak, *Belweder i Łazienki*, lazienki-krolewskie.pl [dostęp: 16.03.2022].

Belweder w Warszawie

Styl klasycystyczny cechuje dążenie do nadania budowlom

- A. harmonii.
- B. masywności.
- C. przepychu.
- D. strzelistości.

Zadanie 7. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

O poglądach politycznych Stanisława Konarskiego

Sformułował [...] założenie wspólne ówczesnej doktrynie szlacheckiej, że „naszym panem, który rządzi nami, który myśli o nas, naszym monarchą jest Sejm walny”. W trosce o jego naprawę poddał Konarski najpierw druzgocącej krytyce zasadę jednomyślności i *liberum veto*, które widziało mu się jako „nietykalny i straszny bałwan” [bożek]. Całego zła w państwie upatrywał w wadliwej organizacji sejmowania. [...] Proponował więc Stanisław Konarski [...] wprowadzenie sejmu zawsze gotowego, gdzie decydowano by większością głosów.

Źródło: *Dzieje sejm polskiego*, pod red. J. Bardacha, Warszawa 2011, s. 62.

Fragment Konstytucji 3 maja

Sejm, czyli stany zgromadzone, na dwie izby dzielić się będą: na izbę poselską i na izbę senatorską, pod prezydencją [przewodnictwem] króla. [...] Sejm zawsze gotowym będzie: prawodawczy i ordynaryjny [zwyczajny] rozpoczynać się ma co dwa lata; trwać zaś będzie podług opisu prawa o sejmach. [...] Wszystko i wszędzie większością głosów decydowane być powinno. Przeto *liberum veto*, konfederacje wszelkiego gatunku i sejmy konfederackie, jako duchowi niniejszej konstytucji przeciwne, rząd obalające, społeczność niszczące, na zawsze znosimy.

Źródło: *Konstytucje w Polsce: 1791–1990*, wybór i oprac. T. Kołodziejczyk i M. Pomianowska, Warszawa 1990, s. 13–18, libr.sejm.gov.pl [dostęp: 23.03.2022].

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

I.	Zarówno twórcy Konstytucji 3 maja, jak i Stanisław Konarski opowiadali się za reformą sposobu obradowania sejmu walnego.	P	F
II.	Określenie „sejm zawsze gotowy” oznaczało zasadę, że sejm regularnie miał zbierać się na obrady w określonym przez prawo czasie.	P	F

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Polacy nie pogodzili się z upadkiem swojego państwa. Ponieważ wiedzieli, że rewolucyjna Francja walczy z wojskiem austriackim, postanowili stanąć u jej boku, żeby walczyć z zaborcą. W 1797 roku francuski rząd zgodził się na utworzenie Legionów Polskich i skierował polskich oficerów na front włoski. Sukcesy walczącego tam Napoleona pozwalały wierzyć, że już wkrótce francuskie oddziały dotrą do ziem polskich. Stało się to dopiero dziesięć lat później – Polacy doczekali się utworzenia Księstwa Warszawskiego po wkroczeniu francuskiej armii na tereny zaboru pruskiego.

O utworzeniu Legionów Polskich zdecydowała

- A. kampania francuskiej armii na ziemiach polskich.
- B. klęska francuskich wojsk na froncie włoskim.
- C. rewolucja ogarniająca terytorium Francji.
- D. wojna Francji z państwem zaborczym.

Zadanie 9. (0–1)

Przyjrzyj się mapie i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Rozbiory Rzeczypospolitej

- granice państw po III rozbiore Polski
 - - - granice Rzeczypospolitej przed rozbiorami w 1772 r.
- Ziemie zabrane Rzeczypospolitej
- w I rozbiore
 - ▨ w II rozbiore
 - ▧ w III rozbiore

Stolica Rzeczypospolitej znalazła się w granicach

- A. trzeciego zaboru rosyjskiego.
- B. pierwszego zaboru austriackiego.
- C. trzeciego zaboru pruskiego.
- D. pierwszego zaboru rosyjskiego.

Zadanie 10. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

Tekst 1.

W 1789 roku załamał się we Francji stary ład społeczny. Przeciwko władzy króla Ludwika XVI wystąpił stan trzeci. Domagano się reform państwa oraz zapewnienia równości i wolności.

Tekst 2.

Długotrwałe utrzymywanie się monarchii absolutnej, która tłumiła wolność swoich poddanych, doprowadziło do wybuchu rewolucji we Francji. W XVIII wieku wzrosło znaczenie mieszczaństwa, które domagało się udziału w rządzeniu państwem i zniesienia przywilejów stanowych.

Tekst 3.

26 sierpnia 1789 roku przyjęto Deklarację praw człowieka i obywatela. Zagwarantowano w niej wszystkim obywatelom wolność i równość wobec prawa. Nowe prawa oznaczały utratę przez króla władzy absolutnej.

Podaj jedną przyczynę wybuchu i jeden skutek rewolucji we Francji. Odwołaj się do zamieszczonych tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W rozpoczętych 15 października 1813 roku czterodniowych zmaganiach nad Elsterą [w Saksonii] załamała się ostatecznie napoleońska potęga. Cesarza Francuzów opuścili wszyscy sojusznicy, poza Polakami, którzy za wierność zapłacili olbrzymią cenę. Klęska Wielkiej Armii Napoleona w Rosji [w 1812 roku] zmieniła układ sił politycznych w Europie. Napoleon był osłabiony jak nigdy dotąd. Jego niepowstrzymana dotąd armia stopniała z 400 tys. ludzi do zaledwie 40 tys. W ślad za nimi [podążały] wojska Imperium Rosyjskiego, wracając na teren Księstwa Warszawskiego i Prus.

Źródło: bm, *Bitwa narodów pod Lipskiem. Zmierzch Bonapartego*, 16 października 2021, www.polskieradio.pl [dostęp: 23.03.2022].

W 1813 roku Napoleon poniósł klęskę, ponieważ

- A. brakowało mu doświadczenia militarne.
- B. został zdradzony przez wojska polskie.
- C. dysponował zdziesiątkowaną armią.
- D. walczył na terenie Rosji.

Zadanie 12. (0–1)

Przyjrzyj się mapie, przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Księstwo Warszawskie

Książę Józef Poniatowski w 1807 roku został ministrem wojny Księstwa Warszawskiego. To niewielkie państwo powstało na części ziem polskich odebranych Prusom. W jego skład wchodziły m.in. Wielkopolska i część Mazowsza. Gdy dwa lata później do księstwa wkroczyły wojska austriackie, książę bronił pod Raszynem dostępu do stolicy. Bitwa nie rozstrzygnęła wojny. Sławę księcia utrwaliła wyprawa na tereny Galicji – ziemie polskie, które od czasów rozbiorów należały do Austrii. W lipcu 1809 roku wojsko polskie wkroczyło do Krakowa. Militarne sukcesy księcia Józefa Poniatowskiego przyczyniły się do rozszerzenia granic Księstwa Warszawskiego o ziemie odebrane Austrii.

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

Mapa przedstawia Księstwo Warszawskie w granicach ustalonych w

A.	1807 roku,	ponieważ w tym czasie nie należał do niego obszar	1.	Wielkopolski.
B.	1809 roku,		2.	Galicji.
			3.	Mazowsza.

Zadanie 13. (0–2)

Przeczytaj tekst i uzupełnij zdania. Zaznacz A albo B oraz C albo D.

Wyprawa Napoleona na Rosję w 1812 roku zakończyła się klęską. W dużej mierze spowodował ją ostry klimat i częste zmiany pogody. Gdy rozpoczął się odwrót, do głodu nękającego żołnierzy dołączyła się mroźna i śnieżna zima przerywana niespodziewanymi, krótkimi odwilżami. Spowodowało to w szybkim tempie rozpad armii, która nie była już w stanie walczyć z napierającymi Rosjanami. Najlepiej przygotowani do trudnych warunków okazali się Polacy. Ich poświęcenie pozwoliło uratować wielu ludzi, w tym samego Napoleona. Jedynie polska kawaleria była w stanie walczyć z kozakami, odpierając ich dokuczliwe ataki. Szwoleżerowie Gwardii stanowili w czasie odwrotu osobistą eskortę Cesarza i wielu marszałków.

Źródło: M. Ochman, *Odwrót Napoleona spod Moskwy*, muzeumwp.pl [dostęp: 23.03.2022].

Polscy żołnierze w roku 1812 przyczynili się do **A/B**.

- I. **A.** wielkiej klęski Napoleona w Rosji
B. bezpiecznego wycofania się Napoleona z Rosji

Stało się tak, ponieważ Polacy byli żołnierzami **C/D**.

- II. **C.** dobrze przygotowanymi i oddanymi wodzowi armii
D. słabo wyszkolonymi i nieodpornymi na zimowe warunki

Zadanie 14. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W XVIII wieku w wielu monarchiach absolutnych władcy zapoczątkowali działania zgodne z ideami oświecenia. Dzięki temu, że dysponowali pełnią władzy starali się poprawić bezpieczeństwo i jakość życia w państwie. Wprowadzali zmiany w wojsku i sądownictwie. Dbali o rozwój oświaty i nauki, a swoim poddanym zapewnili wolność wyznania.

Władca rządzący zgodnie z zasadą absolutyzmu oświeconego

- A.** rezygnował z pełni władzy.
B. tłumił swobodę wyznania.
C. reformował swoje państwo.
D. ograniczał prawa poddanych.

Zadanie 15. (0–3)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenia zdań.

Chwila była doniosła – pod Zieleńcami Rosjanie ze znacznymi stratami wycofali się z pobojuwiska, co było pierwszym tak doniosłym sukcesem polskiego oręża od czasu triumfów Jana III Sobieskiego. [...] Nie dziwi zatem, że książe Poniatowski nalegał w korespondencji z królem (prywatnie: swoim stryjem) na jak najszybsze ustanowienie odznaczenia przyznawanego za męstwo okazane w boju. Do listu dołączono wykaz najdzielniejszych oficerów i żołnierzy – mieli oni stanowić przykład dla pozostałych, podtrzymać ducha walki w szeregach armii. [...]

Stanisław August rozumiał tę potrzebę i nie był prośbą bratanka zaskoczony – od jakiegoś czasu nosił się z zamiarem ustanowienia orderu jeszcze mocniej wiążącego osobę panującego z armią, której był formalnym zwierzchnikiem. Kluczowa decyzja zapadła zapewne jeszcze przed 18 maja [...], a więc przed datą uznawaną za początek wojny polsko-rosyjskiej. Sześć dni przed zwycięstwem pod Zieleńcami, 12 czerwca, Stanisław August pisał do ks. Poniatowskiego: „Przyszło mi do głowy przesać Ci rodzaj medali owalnych, które z jednej strony mieścić będą moje imię, a z drugiej napis »Virtuti Militari«, a które będzie można nosić tak jak krzyże Orderu Marii Teresy, na wąskiej wstążce podobnej do wstążki Orderu Św. Stanisława. Będą to medale srebrne dla szeregowych, a złote dla oficerów”.

[...] Los orderu na jakiś czas przesądziło zwycięstwo konfederacji targowickiej, której przywódcy już w sierpniu 1792 roku zakazali noszenia odznaczenia. Zakaz ten uchylił na krótko sejm grodzieński, ale w styczniu 1794 roku naciskana przez Rosjan Rada Nieustająca ostatecznie zdecydowała o zniesieniu Virtuti Militari.

[...] Do momentu [...] [ustąpienia z tronu] Stanisława Augusta za „cnotę wojskową” [w ciągu trzech lat] uhonorowano 526 osób [...].

Źródło: W. Kowalski, *Virtuti Militari – największy zaszczyt dla polskiego żołnierza*, „Kombatant” nr 6/2017, s. 4–5, kombatanci.gov.pl [dostęp: 23.03.2022].

- I. Order Virtuti Militari utworzono w celu uhonorowania bohaterów bitwy, która rozegrała się w
- A. 1768 roku.
 - B. 1792 roku.
 - C. 1794 roku.
- II. Odznaczenie opisane w tekście zostało ustanowione przez
- A. księcia Józefa Poniatowskiego.
 - B. króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
 - C. króla Jana III Sobieskiego.
- III. Trzy lata od ufundowania Orderu Virtuti Militari nastąpiła
- A. elekcja króla Polski.
 - B. abdykacja króla Polski.
 - C. koronacja króla Polski.

Zadanie 16. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Fragmenc Konstytycji Stanów Zjednoczonych Ameryki z 1787 r.

Artykuł 1. §1. Wszelka niniejszym przyznana władza ustawodawcza przysługuje Kongresowi Stanów Zjednoczonych, który składa się z Senatu i z Izby Reprezentantów.

Artykuł 2. §1. Władzę wykonawczą sprawuje prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki. Urząd swój pełni przez okres lat czterech, a wybierany jest wraz z obieranym na ten sam okres wiceprezydentem [...].

Artykuł 3. §1. Władzę sądową Stanów Zjednoczonych sprawuje jeden Sąd Najwyższy oraz takie sądy niższe, jakie z biegiem czasu Kongres ustanowi i utworzy. Sędziowie zarówno Sądu Najwyższego, jak i niższych sądów pozostają na swym urzędzie, dopóki sprawują go nienagannie.

Źródło: *Konstytycja Stanów Zjednoczonych Ameryki*,
tłum. A. Pułto, Warszawa 2002, libr.sejm.gov.pl [dostęp: 16.03.2022].

Napisz krótką notatkę na temat Konstytycji Stanów Zjednoczonych Ameryki. Wyjaśnij, komu zgodnie z jej postanowieniami przysługuje władza ustawodawcza, a komu – wykonawcza. Użyj pojęcia *zasada trójpodziału władzy*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

HISTORIA

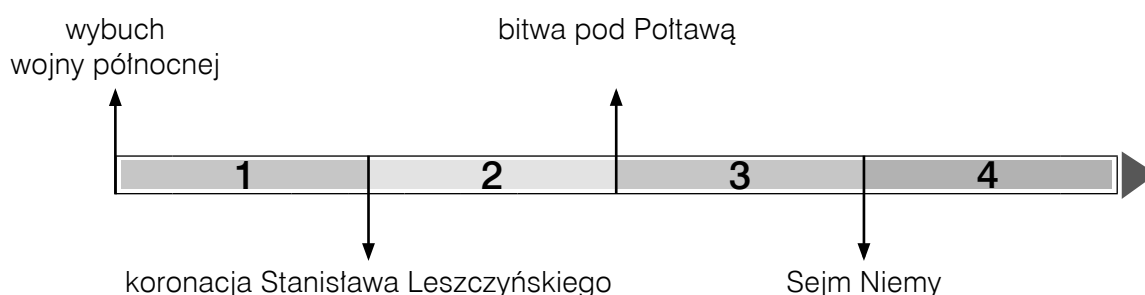
.....

Test składa się z 16 zadań. W zadaniach 1.–4., 6.–9., 11.–15. wybierz poprawną odpowiedź i zaznacz ją znakiem X. Jeśli się pomylisz, otocz kółkiem błędnie zaznaczoną odpowiedź i zaznacz właściwą. Odpowiedzi do zadań 5., 10., 16. zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

Zadanie 1. (0–1)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się taśmie chronologicznej i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W 1717 roku obradował sejm, który do historii przeszedł jako Sejm Niemy. W tym czasie Rzeczpospolita była pogrążona w chaosie wywołanym wielką wojną północną. Działania wojsk saskich, szwedzkich i rosyjskich oraz wewnętrzny konflikt zniszczyły państwo. W pierwszej fazie wojny północnej zwycięska armia szwedzka wyniosła do władzy Stanisława Leszczyńskiego, a po wkroczeniu do Saksonii zmusiła do abdykacji Augusta II Sasa. Zwycięstwo Rosji w bitwie pod Poltawą umożliwiło ponowne przejęcie rządów przez Augusta II, ale nie zakończyło sporów wewnętrznych. Dopiero sejm z 1717 roku zapoczątkował długotrwały pokój, w czasie którego utrwaliły się wpływy rosyjskie w Polsce.

Abdykacja Augusta II nastąpiła w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 2. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

7 maja 1794 roku w obozie pod Połańcem Tadeusz Kościuszko, jako najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej, wydał uniwersał, w którym zapowiedziano poprawę sytuacji chłopów na ziemiach polskich. W insurekcji kościuszkowskiej oprócz armii regularnej walczyły oddziały kosynierów złożone z chłopów. Tadeusz Kościuszko pamiętał, że ich odwaga przyczyniła się do zwycięstwa w bitwie pod Raclawicami. Jednak klęska pod Maciejowicami przekreśliła szanse powstańców i uniemożliwiła wdrożenie postanowień Uniwersału połanieckiego.

Wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę spośród A–D.

- A.** Wydanie uniwersału prawnie chroniącego chłopów.
- B.** Rozbicie wojsk polskich w bitwie pod Maciejowicami.
- C.** Pokonanie wojsk rosyjskich w bitwie pod Raclawicami.
- D.** Objęcie przez Tadeusza Kościuszkę funkcji naczelnika.

I.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
II.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

Zadanie 3. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W 1768 roku w małym miasteczku Bar na Podolu szlachta zawiązała konfederację. Wypowiedziała posłuszeństwo królowi i rozpoczęła walkę o niezależność Rzeczypospolitej od Rosji. Ta ostatnia już od kilku lat interweniowała w wewnętrzne sprawy polskie, np. wymuszając uchwalenie praw kardynalnych. Konfederatom nie udało się osiągnąć zamierzonego celu. Toczące się przez kilka lat walki zakończyły się niepowodzeniem – Rosja, Prusy i Austria przeprowadziły pierwszy rozbiór Polski.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A.** zawiązanie konfederacji w Barze → przeprowadzenie pierwszego rozbioru Polski → uchwalenie praw kardynalnych.
- B.** uchwalenie praw kardynalnych → przeprowadzenie pierwszego rozbioru Polski → zawiązanie konfederacji w Barze.
- C.** zawiązanie konfederacji w Barze → uchwalenie praw kardynalnych → przeprowadzenie pierwszego rozbioru Polski.
- D.** uchwalenie praw kardynalnych → zawiązanie konfederacji w Barze → przeprowadzenie pierwszego rozbioru Polski.

Zadanie 4. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Nowy król, chociaż wyniesiony do władzy dzięki wsparciu Rosji, w pierwszych latach swojego panowania przeprowadził szereg reform. Ponieważ wiedział, że bez gruntownych zmian w armii wzmocnienie państwa może okazać się niemożliwe, doprowadził do utworzenia Szkoły Rycerskiej. Jej mury opuściło ok. 650 kadetów, a jednym z nich był Tadeusz Kościuszko.

Pierwsi kadeci opuścili mury Szkoły Rycerskiej w czasie, gdy w Rzeczypospolitej panował

- A. August II Mocny.
- B. Stanisław Leszczyński.
- C. August III Sas.
- D. Stanisław August Poniatowski.

Zadanie 5. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

W 1804 roku wprowadzono we Francji Kodeks Napoleona. Gwarantował on wszystkim obywatelom wolność osobistą i religijną oraz równość wobec prawa. Uznawał prawo do własności prywatnej za nienaruszalne. Ponadto zapewniał wolność zatrudnienia i wyboru zawodu, a także swobodę działalności gospodarczej w zakresie handlu, rolnictwa i przemysłu. Nie mogła być ona ograniczana ze względu na pochodzenie społeczne czy wyznanie.

Wyjaśnij, w jaki sposób Kodeks Napoleona przyczynił się do rozwoju gospodarczego państwa. Odwołaj się do wybranego prawa, które zostało zagwarantowane obywatelom w tym kodeksie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się ilustracji i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W [...] latach 1818–1822 barokowa willa Belweder przebudowana została na pałac [...], uzyskując znany po dziś dzień klasycystyczny wygląd. Nowy Belweder wchłonął mury dawnej willi; powstała z nich główna, piętrowa część pałacu. Jego ozdobą stały się dwa kolumnowe portyki [zadaszone wejście]. [...] Skrzydła i oficyny [boczne zabudowania] Belwederu zostały zewnętrznie ujednoczone – po przebudowie dwa parterowe skrzydła symetrycznie otoczyły reprezentacyjny dziedziniec.

Źródło: M. Kolmasiak, *Belweder i Łazienki*, lazienki-krolewskie.pl [dostęp: 16.03.2022].

Belweder w Warszawie

Styl klasycystyczny cechuje dążenie do nadania budowlom

- A. harmonii.
- B. przepychu.
- C. strzelistości.
- D. masywności.

Zadanie 7. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

O poglądach politycznych Stanisława Konarskiego

Sformułował [...] założenie wspólne ówczesnej doktrynie szlacheckiej, że „naszym panem, który rządzi nami, który myśli o nas, naszym monarchą jest Sejm walny”. W trosce o jego naprawę poddał Konarski najpierw druzgocącej krytyce zasadę jednomyślności i *liberum veto*, które widziało mu się jako „nietykalny i straszny bałwan” [bożek]. Całego zła w państwie upatrywał w wadliwej organizacji sejmowania. [...] Proponował więc Stanisław Konarski [...] wprowadzenie sejmu zawsze gotowego, gdzie decydowano by większością głosów.

Źródło: *Dzieje sejm polskiego*, pod red. J. Bardacha, Warszawa 2011, s. 62.

Fragment Konstytucji 3 maja

Sejm, czyli stany zgromadzone, na dwie izby dzielić się będą: na izbę poselską i na izbę senatorską, pod prezydencją [przewodnictwem] króla. [...] Sejm zawsze gotowym będzie: prawodawczy i ordynaryjny [zwyczajny] rozpoczynać się ma co dwa lata; trwać zaś będzie podług opisu prawa o sejmach. [...] Wszystko i wszędzie większością głosów decydowane być powinno. Przeto *liberum veto*, konfederacje wszelkiego gatunku i sejmy konfederackie, jako duchowi niniejszej konstytucji przeciwne, rząd obalające, społeczność niszczące, na zawsze znosimy.

Źródło: *Konstytucje w Polsce: 1791–1990*, wybór i oprac. T. Kołodziejczyk i M. Pomianowska, Warszawa 1990, s. 13–18, libr.sejm.gov.pl [dostęp: 23.03.2022].

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

I.	Zarówno twórcy Konstytucji 3 maja, jak i Stanisław Konarski opowiadali się za reformą sposobu obradowania sejmu walnego.	P	F
II.	Określenie „sejm zawsze gotowy” oznaczało zasadę, że sejm regularnie miał zbierać się na obrady w określonym przez prawo czasie.	P	F

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Polacy nie pogodzili się z upadkiem swojego państwa. Ponieważ wiedzieli, że rewolucyjna Francja walczy z wojskiem austriackim, postanowili stanąć u jej boku, żeby walczyć z zaborcą. W 1797 roku francuski rząd zgodził się na utworzenie Legionów Polskich i skierował polskich oficerów na front włoski. Sukcesy walczącego tam Napoleona pozwalały wierzyć, że już wkrótce francuskie oddziały dotrą do ziem polskich. Stało się to dopiero dziesięć lat później – Polacy doczekali się utworzenia Księstwa Warszawskiego po wkroczeniu francuskiej armii na tereny zaboru pruskiego.

O utworzeniu Legionów Polskich zdecydowała

- A. wojna Francji z państwem zaborczym.
- B. rewolucja ogarniająca terytorium Francji.
- C. klęska francuskich wojsk na froncie włoskim.
- D. kampania francuskiej armii na ziemiach polskich.

Zadanie 9. (0–1)

Przyjrzyj się mapie i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Rozbiory Rzeczypospolitej

- granice państw po III rozbiore Polski
 - - - granice Rzeczypospolitej przed rozbiorami w 1772 r.
- Ziemie zabrane Rzeczypospolitej
- w I rozbiore
 - ▨ w II rozbiore
 - ▧ w III rozbiore

Stolica Rzeczypospolitej znalazła się w granicach

- A. pierwszego zaboru austriackiego.
- B. pierwszego zaboru rosyjskiego.
- C. trzeciego zaboru rosyjskiego.
- D. trzeciego zaboru pruskiego.

Zadanie 10. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

Tekst 1.

W 1789 roku załamał się we Francji stary ład społeczny. Przeciwko władzy króla Ludwika XVI wystąpił stan trzeci. Domagano się reform państwa oraz zapewnienia równości i wolności.

Tekst 2.

Długotrwałe utrzymywanie się monarchii absolutnej, która tłumiła wolność swoich poddanych, doprowadziło do wybuchu rewolucji we Francji. W XVIII wieku wzrosło znaczenie mieszczaństwa, które domagało się udziału w rządzeniu państwem i zniesienia przywilejów stanowych.

Tekst 3.

26 sierpnia 1789 roku przyjęto Deklarację praw człowieka i obywatela. Zagwarantowano w niej wszystkim obywatelom wolność i równość wobec prawa. Nowe prawa oznaczały utratę przez króla władzy absolutnej.

Podaj jedną przyczynę wybuchu i jeden skutek rewolucji we Francji. Odwołaj się do zamieszczonych tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W rozpoczętych 15 października 1813 roku czterodniowych zmaganiach nad Elsterą [w Saksonii] załamała się ostatecznie napoleońska potęga. Cesarza Francuzów opuścili wszyscy sojusznicy, poza Polakami, którzy za wierność zapłacili olbrzymią cenę. Klęska Wielkiej Armii Napoleona w Rosji [w 1812 roku] zmieniła układ sił politycznych w Europie. Napoleon był osłabiony jak nigdy dotąd. Jego niepowstrzymana dotąd armia stopniała z 400 tys. ludzi do zaledwie 40 tys. W ślad za nimi [podążały] wojska Imperium Rosyjskiego, wracząc na teren Księstwa Warszawskiego i Prus.

Źródło: bm, *Bitwa narodów pod Lipskiem. Zmierzch Bonapartego*, 16 października 2021, www.polskieradio.pl [dostęp: 23.03.2022].

W 1813 roku Napoleon poniósł klęskę, ponieważ

- A. walczył na terenie Rosji.
- B. dysponował zdziesiątkowaną armią.
- C. został zdradzony przez wojska polskie.
- D. brakowało mu doświadczenia militarne.

Zadanie 12. (0–1)

Przyjrzyj się mapie, przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Księstwo Warszawskie

Książę Józef Poniatowski w 1807 roku został ministrem wojny Księstwa Warszawskiego. To niewielkie państwo powstało na części ziem polskich odebranych Prusom. W jego skład wchodziły m.in. Wielkopolska i część Mazowsza. Gdy dwa lata później do księstwa wkroczyły wojska austriackie, książę bronił pod Raszynem dostępu do stolicy. Bitwa nie rozstrzygnęła wojny. Sławę księcia utrwaliła wyprawa na tereny Galicji – ziemie polskie, które od czasów rozbiorów należały do Austrii. W lipcu 1809 roku wojsko polskie wkroczyło do Krakowa. Militarne sukcesy księcia Józefa Poniatowskiego przyczyniły się do rozszerzenia granic Księstwa Warszawskiego o ziemie odebrane Austrii.

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

Mapa przedstawia Księstwo Warszawskie w granicach ustalonych w

A.	1807 roku,	ponieważ w tym czasie nie należał do niego obszar	1.	Galicji.
B.	1809 roku,		2.	Mazowsza.
			3.	Wielkopolski.

Zadanie 13. (0–2)

Przeczytaj tekst i uzupełnij zdania. Zaznacz A albo B oraz C albo D.

Wyprawa Napoleona na Rosję w 1812 roku zakończyła się klęską. W dużej mierze spowodował ją ostry klimat i częste zmiany pogody. Gdy rozpoczął się odwrót, do głodu nękającego żołnierzy dołączyła się mroźna i śnieżna zima przerywana niespodziewanymi, krótkimi odwilżami. Spowodowało to w szybkim tempie rozpad armii, która nie była już w stanie walczyć z napierającymi Rosjanami. Najlepiej przygotowani do trudnych warunków okazali się Polacy. Ich poświęcenie pozwoliło uratować wielu ludzi, w tym samego Napoleona. Jedynie polska kawaleria była w stanie walczyć z kozakami, odpierając ich dokuczliwe ataki. Szwoleżerowie Gwardii stanowili w czasie odwrotu osobistą eskortę Cesarza i wielu jego marszałków.

Źródło: M. Ochman, *Odwrót Napoleona spod Moskwy*, muzeumwp.pl [dostęp: 23.03.2022].

Polscy żołnierze w roku 1812 przyczynili się do **A/B**.

- I. **A.** wielkiej klęski Napoleona w Rosji
B. bezpiecznego wycofania się Napoleona z Rosji

Stało się tak, ponieważ Polacy byli żołnierzami **C/D**.

- II. **C.** dobrze przygotowanymi i oddanymi wodzowi armii
D. słabo wyszkolonymi i nieodpornymi na zimowe warunki

Zadanie 14. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W XVIII wieku w wielu monarchiach absolutnych władcy zapoczątkowali działania zgodne z ideami oświecenia. Dzięki temu, że dysponowali pełnią władzy starali się poprawić bezpieczeństwo i jakość życia w państwie. Wprowadzali zmiany w wojsku i sądownictwie. Dbali o rozwój oświaty i nauki, a swoim poddanym zapewnili wolność wyznania.

Władca rządzący zgodnie z zasadą absolutyzmu oświeconego

- A.** ograniczał prawa poddanych.
B. tłumił swobodę wyznania.
C. reformował swoje państwo.
D. rezygnował z pełni władzy.

Zadanie 15. (0–3)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenia zdań.

Chwila była doniosła – pod Zieleńcami Rosjanie ze znacznymi stratami wycofali się z pobojuwiska, co było pierwszym tak doniosłym sukcesem polskiego oręża od czasu triumfów Jana III Sobieskiego. [...] Nie dziwi zatem, że książę Poniatowski nalegał w korespondencji z królem (prywatnie: swoim stryjem) na jak najszybsze ustanowienie odznaczenia przyznawanego za męstwo okazane w boju. Do listu dołączono wykaz najdzielniejszych oficerów i żołnierzy – mieli oni stanowić przykład dla pozostałych, podtrzymać ducha walki w szeregach armii. [...]

Stanisław August rozumiał tę potrzebę i nie był prośbą bratanka zaskoczony – od jakiegoś czasu nosił się z zamiarem ustanowienia orderu jeszcze mocniej wiążącego osobę panującego z armią, której był formalnym zwierzchnikiem. Kluczowa decyzja zapadła zapewne jeszcze przed 18 maja [...], a więc przed datą uznawaną za początek wojny polsko-rosyjskiej. Sześć dni przed zwycięstwem pod Zieleńcami, 12 czerwca, Stanisław August pisał do ks. Poniatowskiego: „Przyszło mi do głowy przesać Ci rodzaj medali owalnych, które z jednej strony mieścić będą moje imię, a z drugiej napis »Virtuti Militari«, a które będzie można nosić tak jak krzyże Orderu Marii Teresy, na wąskiej wstążce podobnej do wstążki Orderu Św. Stanisława. Będą to medale srebrne dla szeregowych, a złote dla oficerów”.

[...] Los orderu na jakiś czas przesądziło zwycięstwo konfederacji targowickiej, której przywódcy już w sierpniu 1792 roku zakazali noszenia odznaczenia. Zakaz ten uchylił na krótko sejm grodzieński, ale w styczniu 1794 roku naciskana przez Rosjan Rada Nieustająca ostatecznie zdecydowała o zniesieniu Virtuti Militari.

[...] Do momentu [...] [ustąpienia z tronu] Stanisława Augusta za „cnotę wojskową” [w ciągu trzech lat] uhonorowano 526 osób [...].

Źródło: W. Kowalski, *Virtuti Militari – największy zaszczyt dla polskiego żołnierza*, „Kombatant” nr 6/2017, s. 4–5, kombatanci.gov.pl [dostęp: 23.03.2022].

- I. Order Virtuti Militari utworzono w celu uhonorowania bohaterów bitwy, która rozegrała się w
- A. 1768 roku.
 - B. 1792 roku.
 - C. 1794 roku.
- II. Odznaczenie opisane w tekście zostało ustanowione przez
- A. króla Jana III Sobieskiego.
 - B. księcia Józefa Poniatowskiego.
 - C. króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
- III. Trzy lata od ufundowania Orderu Virtuti Militari nastąpiła
- A. elekcja króla Polski.
 - B. koronacja króla Polski.
 - C. abdykacja króla Polski.

Zadanie 16. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Fragmenc Konstyucji Stanów Zjednoczonych Ameryki z 1787 r.

Artykuł 1. §1. Wszelka niniejszym przyznana władza ustawodawcza przysługuje Kongresowi Stanów Zjednoczonych, który składa się z Senatu i z Izby Reprezentantów.

Artykuł 2. §1. Władzę wykonawczą sprawuje prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki. Urząd swój pełni przez okres lat czterech, a wybierany jest wraz z obieranym na ten sam okres wiceprezydentem [...].

Artykuł 3. §1. Władzę sądową Stanów Zjednoczonych sprawuje jeden Sąd Najwyższy oraz takie sądy niższe, jakie z biegiem czasu Kongres ustanowi i utworzy. Sędziowie zarówno Sądu Najwyższego, jak i niższych sądów pozostają na swym urzędzie, dopóki sprawują go nienagannie.

Źródło: *Konstyucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*,
tłum. A. Pułto, Warszawa 2002, libr.sejm.gov.pl [dostęp: 16.03.2022].

Napisz krótką notatkę na temat Konstyucji Stanów Zjednoczonych Ameryki. Wyjaśnij, komu zgodnie z jej postanowieniami przysługuje władza ustawodawcza, a komu – wykonawcza. Użyj pojęcia *zasada trójpodziału władzy*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....